

Akkerbouw zonder dierlijke mest Op goede gronden

Op akkerbouwbedrijf Zonnegoed in Ens (FL) wordt al ruim 20 jaar gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de bodem. De laatste jaren gaat die met sprongen vooruit. Het gaat zelfs zo goed, dat er sinds maart 2020 geen dierlijke mest meer wordt gebruikt.

Stoppen met ploegen

“Het succes van alle maatregelen die we de laatste jaren hebben doorgevoerd zien we terug in de wormen. Vooral nadat we gestopt zijn met ploegen, is het aantal wormen spectaculair toegenomen en hiermee is de

bodemstructuur enorm verbeterd. Toen de ecoploeg vier winters geleden versleten was, hebben we geen nieuwe gekocht. Gesterkt door ervaringen uit voorgaande jaren zijn we volledig met ploegen gestopt. Met als resultaat: mooiere grond, mooiere structuur en heel veel wormen.” Aldus venoot Joost van Strien.

Wormen doen het werk

“We hebben nu, half februari, de compost als mulch op de bodem gelegd. Dit komt de belangrijkste worm, de pendelaar, ten goede. Want deze houdt er van om naar de oppervlakte te gaan en daar dood organisch materiaal op te halen. Hij maakt de grond losser en verteert de plantenresten.”

Groenbemesters

“Direct na de oogst zaaien we de groenbemester in en deze laten we zo lang mogelijk staan. Maar als er in de winter een mooie gelegenheid komt om zonder structuurschade over het land te rijden en de groenbemester alvast te klepelen, dan doen we dat. Alleen op percelen waar we in het voorjaar vroeg op willen.”

Compost

“We gebruiken natuurcompost afkomstig uit de Wieden en De Weerribben. We strooien elk jaar twintig ton per ha op de helft van ons areaal. Dat is voor ons voldoende voor de hoeveelheid mineralen die we nodig hebben.”

Lichte zavelgrond

“We zitten hier in de Noordoostpolder op zavelgrond. Dit is rijke grond. Desalniettemin hebben we de kwaliteit enorm zien verbeteren door relatief veel rustgewassen in het bouwplan op te nemen. Om het bodemleven op peil te houden is rust in de bodem belangrijk. Maar het helpt ook om het onkruid te onderdrukken en stikstof te binden. De teelt van luzerne en grasklaver is het vlieg wiel voor ons bedrijf. Door te stoppen met ploegen en dankzij een teeltwisseling met voldoende groenbemesters zagen we langzaam een actiever bodemleven ontstaan.”

Maaimeststoffen

“We werken met maaimeststoffen als vervanger voor dierlijke mest (zie ook p 11 over oppervlakte-compostering). Maaimeststoffen zijn een mengsel van luzerne, verschillende soorten klaver, verschillende soorten gras en inmiddels ook een aantal kruiden zoals smalle weegbree en kleine pimpernel. Er zitten inmiddels tien soorten kruiden in het mengsel. Elke plant heeft zo zijn eigen voedingspatroon en met deze brede mengsels creëer je een rijkere meststof. De maaimeststoffen doen we alleen op akkers die veel stikstof nodig hebben. Zo bemesten we de pompoenen, de pastinaak en de wortel niet, omdat er voor deze gewassen na de tweejarige luzerne nog voldoende stikstof in de bodem zit.”

Vegan

In het huidige landbouwsysteem is sprake van een grote disbalans: teveel kunstmest,

teveel dieren en teveel veevoer. Ook de biodynamische landbouw is niet helemaal in balans. Voor de BD-akkerbouw is er niet voldoende BD-mest en voor de dierhouderij is er een tekort aan BD-stro. Dit tekort wordt aangevuld met gangbaar stro en mest van onthoornde koeien. Joost: “Met onze teeltmethode, waarin we geen gebruik maken van input uit de dierhouderij, werken we aan een toekomstbestendig landbouwsysteem. Om onze visie breder uit te dragen willen we onze producten als ‘vegan’ op de markt brengen.”

We laten de worm
het werk van de
koe doen

Demeter

De Demeter licentiecommissie kijkt op verzoek van Joost naar deze ontwikkeling. Het achterwege laten van dierlijke mest en organen is voor de commissie een belangrijk discussiepunt. Er is een mogelijkheid dat de Demeter-licentie van Zonnegoed zal worden ingetrokken. Joost is er echter van overtuigd dat zijn werkwijze juist een heel sterke BD-ontwikkeling kan zijn. Hij hoopt dat er binnen de Demeter-normen ruimte is voor

de zoektocht naar verdere verduurzaming van de landbouw.

Rudolf Steiner

De principes van Steiner zijn ontstaan in een tijd dat het gemengde bedrijf de norm was. Het gaat om het werken aan een sterke bedrijfsindividualiteit, met daarin het gebruik van mest van gehoorde koeien. Maar dat niet alleen, het gaat ook over natuur in het bedrijf: bomen, vogels, insecten en een rijk bodemleven. Volgens Joost is de BD-landbouw breder dan het gebruik van preparaten en het belang van gehoorde koeien. “Waar wij koeienmest weglaten, kiezen we juist voor veel natuur en telen we onze eigen meststoffen. We laten de worm het werk van de koe doen.”

Op Zonnegoed komt, om de natuur te versterken, een voedselbos van 5 ha en worden preparaten zo veel mogelijk van bedrijfseigen planten gemaakt. “Hiermee creëren we onze eigen bedrijfskringloop en versterken we onze bedrijfsindividualiteit.”

Joanna van Laar is mediator, financieel manager en creatief schrijver. Zij is fan van biologische landbouw en houdt van werk wat goed is voor mens en aarde.

